

КАФЕДРА ХОРОВОГО ДИРИГУВАННЯ

Хоровий клас

Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	В5 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	«Музичне мистецтво» Хорове диригування

Курс	1-2
Семестр	1-3

Статус	<u>обов'язкова</u>
--------	--------------------

ECTS	13
Годин	390
Практичні заняття	288
Самостійна робота	102

Форма контролю	<u>Залік</u>
----------------	--------------

Інформація про викладача

ПІБ	Савчук Є.Г. - професор кафедри хорового диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, народний артист України; Заволгін О.В. – в.о. доцента кафедри хорового диригування Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, заступник декана вокального та диригентського факультету.
e-mail	ivalzavolgin7704@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу - опанування специфікою роботи хорового диригента в контексті діяльності хорового класу.

Завдання курсу:

- розкрити загальні поняття хорового мистецтва в контексті хорової творчості, музично-хорової педагогіки, виконавства;
- осмислити еволюцію виконавських стилів хорового диригування в історичному зрізі епох;
- усвідомити форми та методи роботи диригента з хоровим колективом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- загальні поняття хорового мистецтва в контексті хорової творчості, музично-хорової педагогіки, виконавства;
- еволюцію виконавських стилів хорового диригування в історичному зрізі епох;
- форми та методи роботи диригента з хоровим колективом.

вміти:

- аналізувати систему понятійного апарату хорового диригента в контексті хорової творчості та музично-хорової педагогіки;
- творчо переосмислювати і застосовувати у власній професійній діяльності особливості стильових концепцій хорового виконавства;

- застосовувати практично форми та методи роботи диригента з хоровим колективом.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 2.** Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- ЗК 4.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 5.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 6.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії;
- ЗК 8.** Здатність працювати в міжнародному контексті;
- ЗК 9.** Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК):

- СК 1.** Здатність створювати, реалізовувати і висловлювати свої власні художні концепції;
- СК 2.** Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду;
- СК 3.** Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню / інтерпретації / аранжуванню та перекладу музики;
- СК 4.** Здатність інтерпретувати художні образи у виконавській / композиторській / педагогічній діяльності;
- СК 5.** Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації;
- СК 7.** Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету;
- СК 8.** Здатність взаємодіяти з аудиторією для донесення музичного/навчального матеріалу, вільно і впевнено репрезентувати свої ідеї (художню інтерпретацію) під час публічного виступу.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1** Володіти професійними навичками виконавської, творчої та педагогічної діяльності;
- ПРН 2** Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.
- ПРН 3** Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві;
- ПРН 4** Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків;
- ПРН 6** Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських та педагогічних інтерпретацій;
- ПРН 7** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;

Перелік тем

МОДУЛЬ 1. Удосконалення компонентів хорової звучності та засобів художньо-виконавської виразності

Змістовний модуль 1. Організаційні засади репетиційного процесу

Тема №1. Хор – сутність, функції та завдання

Тема №2. Тренінг виконавського апарату артиста хору

Тема №3. Методика практичної роботи з хоровими групами, солістами та хором в цілому (технічний аспект)

Тема №4. Робота над досягненням художньої виразності та удосконалення компонентів хорової звучності

Змістовний модуль 2. Моделювання творчо-виконавської концепції диригентом хору

Тема №5. Формування власної моделі художнього образу та методів практичного втілення

Тема № 6. Методика хорової роботи над творами а'cappella

Тема №7. Методика хорової роботи над творами з супроводом, включаючи твори великих форм

Тема №8. Генеральна репетиція та концертне виконання як спосіб реалізації творчого задуму

МОДУЛЬ 2. Хорова музика зарубіжних композиторів

Змістовний модуль 3. Особливості музики зарубіжних композиторів

Тема №9 Музика зарубіжних композиторів, особливості мелодичного тематизму

Тема №10. Розспівка та вокально-слухова настройка хору в контексті мелодичних особливостей репертуару зарубіжних композиторів

Тема №11. Особливості практичної роботи з хоровими групами , солістами та хором в контексті музики зарубіжних композиторів

Тема №12. Досягнення художньої виразності та удосконалення компонентів хорової звучності на основі музичного тематизму зарубіжних композиторів

Змістовний модуль 4. Особливості інтерпретації творів зарубіжних композиторів в контексті їх авторської концепції

Тема №13. Інтерпретація художнього образу в хорових творах зарубіжних композиторів

Тема №14. Робота над творами а'cappella зарубіжних композиторів

Тема №15. Робота над творами зарубіжних композиторів з супроводом

Тема №16. Втілення творчого задуму та концертне виконання хорових творів зарубіжних композиторів

МОДУЛЬ 3. Хорова музика українських композиторів

Змістовний модуль 5. Особливості української хорової музики

Тема №17. Українська хорова музика, особливості мелодичного тематизму

Тема №18. Розспівка та вокально-слухова настройка хору в контексті українського мелодизму

Тема №19. Особливості практичної роботи з хоровими групами , солістами та хором в контексті української хорової музики

Тема №20. Досягнення художньої виразності та удосконалення компонентів хорової звучності на основі українського музичного тематизму

Тема №21. Втілення творчого задуму та концертне виконання хорових творів українських композиторів

Тема №22. Робота над творами а'cappella українських композиторів

Тема №23. Робота над творами українських композиторів з супроводом

Змістовний модуль 6. Особливості інтерпретації українських хорових творів в контексті їх авторської концепції

Тема №24. Інтерпретація художнього образу в українських хорових творах

Тема №25. Розспівка та вокально-слухова настройка хору в контексті народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Тема №26. Досягнення художньої виразності та удосконалення компонентів хорової звучності на основі народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Тема №27. Особливості практичної роботи з хоровими групами, солістами та хором в контексті народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Тема №28. Музичний матеріал народнопісенного жанру та творів на канонічні тексти, особливості їх мелодичного тематизму

Тема №29. Інтерпретація художнього образу в народнопісенних хорових творах та творах на канонічні тексти

Тема №30. Робота над творами а'cappella на основі народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Тема № 31 Методика хорової роботи над творами з супроводом, на основі народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Тема №32. Втілення творчого задуму та концертне виконання хорових творів народнопісенного матеріалу та творів на канонічні тексти

Форми та технології навчання

Дисципліна «Хоровий клас» для студентів освітнього ступеня «Магістр» складається з групових занять та великої частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також включає обов'язкові концертні (публічні) виступи для набуття виконавського сценічного досвіду.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного хорового репертуару, хорознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Репетиційні приміщення, навчальні аудиторії, концертні зали Академії надаються для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу.

Методи контролю

Наприкінці кожного семестру студенти проходять підсумковий контроль у формі **заліку з оцінкою**, сутність якого полягає у перевірці набутих теоретичних та практичних знань і сформованих навичок в опануванні майстерності хорового співака в контексті професійної діяльності. Підсумковий контроль складається з двох частин: теоретичної – колоквіуму і практичної – задачі уривку з хором. Оцінювання відбувається з урахуванням самостійної роботи студента протягом семестру, виступи на хорових концертах та роботи, практичної роботи в хорі і передбачає задачу хорових партій напам'ять, виступ в якості співака хору на підсумковій атестації.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Відвідування занять	25
2.	Задача хорових партій	25
3.	Участь у конкурсі/концерті	25
4.	Залік	25
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквіуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань. Студент повинен володіти відмінним рівнем володіння вокально-технічними навичками співу. Виконання вокальних відрізків в межах своєї партії відповідає високому рівню вокально-хорової культури; інтонаційна стійкість при виконанні складного матеріалу; художнє виразне виконання

окремих запропонованих комісією епізодів партитури; стабільність в ансамблюванні під час здачі квартетами; освідченість і практична обізнаність в матеріалі концертних програм та програм виступів. Можливі незначні недоліки, що вплинуть на зниження кількості балів в діапазоні «відмінно».

82–89–В– добре ґрунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань. Студент повністю володіє знаннями парктичного концертного репертуару, добре ансамблює. Має не достатній рівень інтонування та навичок художнього виконання репертуару концертної програми.

74–81–С– добре повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Студент демонструє хороші вокально-технічні здібності, добре інтонує складні епізоди партитури. Концертний репертуар охоплений і опрацьований в повному обсязі. Спостерігається незначна художня пасивність у виконанні окремих епізодів партитури та певна інтонаційна недбалість у виконанні деяких окремих епізодів партитури. Володіння навичками та прийомами вокально-хорових комунікацій – на хорошому, стабільному рівні. Достатньо хороший загальний рівень виконання практичних завдань.

64–73–D– задовільно відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань. Вокально-хорові навички досить посередні. Процес підготовки концертної програми опанований в повному обсязі але без належного рівня виконання.

60–63–Е– задовільно відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Суттєві недоліки в організації процесу навчання та оснащення вокально-хоровими навичками. Концертний репертуар, як і концертна діяльність проведені в неповному обсязі. Студент володіє лише базовими навичками комунікативно-ансамблевого виконання. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань.

35–59–FX– незадовільно відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Рівень знань та володіння вокально-хоровою технологією на низькому рівні. Суттєві проблеми з інтонуванням, ансамблюванням в партії та умінням втілювати набуті навички та засоби вокально-хорової виразності в межах виконуваного матеріалу. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань. Незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

1–34–F– незадовільно відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Рівень вокально-хорових компетенцій не дає право студенту приймати участь у колективних концертних виступах. Неспроможність виконання практичних завдань.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, музичних фестивалях, майстер-класах, концертах, конференціях, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів тощо.

Рекомендована література

1. Академія музичної еліти України: Історія та сучасність: До 90-річчя Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського/Автори - упорядники: А. Лащенко, О. Малозьомова, Т. Гусарчук. – К.: Музична Україна, 2004. – 560 с.
2. Антонович М. Кошиць Олександр. Композитор церковної музики і диригент. – Вінніпег, 1975.
3. Бенч Ольга. Павло Муравський: Феномен одного життя. – К.: Дніпро, 2002.
4. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів: актуалізація звичасвої традиції. – К.:

Український світ, 2002. – 439 с.

5. Берденников М. А. Диригентська педагогіка у творчій діяльності Г. Компанійця//Виконавські школи вищих учбових закладів України: Тематичний збірник наукових праць. – К.: Музична Україна, 1990. – 158-160 с.

6. Берденников М. А. Про деякі методичні проблеми у класі хорового диригування//Українське музикознавство. Вип. 7. – К.: Музична Україна, 1972.

7. Білявський Е. Засвоєння сучасної музичної мови в хорі. – К.: Музична Україна, 1984.

8. Бірюкова Л. А. Професійні якості диригента хору//Теоретичні питання культури, освіти та виконання: Збірник наукових праць. Вип. 20., - К., 2002.

9. Бобер Л. Педагогічні принципи М. Колесси//Музика, 1983, № 3.

10. Бобер Лариса, Юзюк Іван. Грані педагогічного таланту//Микола Колесса - диригент, педагог, композитор. – Львів, 1997.

11. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К., 1996.

12. Боровик М. К. Становлення багатоголосного хорового співу // Історія української музики: В 6 томах. – Т. 1. – Муз. Україна, 1989. – С. 171 - 194.

13. Виноградова Е. О. Наш Муравський//Наука і культура. – Вип. 19. – К., 1985. – С. 536-540.

14. Венедиктов Л. М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В. С. Тольби)//Виконавські школи вищих навчальних закладів України: 36. ст. – К.: Київська державна консерваторія імені П. І. Чайковського, 1990.

15. Гулеско І. Робота студента-хормейстера над партитурою. – Харків, 1973.

16. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування. – Івано-Франківськ, 2004.

17. Єгоров О. Теорія і практика роботи з хором. – К., 1961. – 238 с.

18. Завадинський Д. Вибір тактових схем//Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980.

19. Загребський Д. Заповіти майстра // Музика. – 1970. - № 6. – С. 8 – 10.

20. Зязюн І. А. Інтелектуальний розвиток особистості в умовах неперервної освіти / Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія/За ред. І. А. Зязюна. – Київ: Віпол, 200. – 636 с.

21. Іванов В. Ф. Співацька освіта в Україні у XVIII ст. – К.: Музична Україна, 1997. – 289 с.

22. Іванова Ю. М. Дитяча хорова культура Харківщини останньої третини XX ст.: Автореф. дис... канд. мист-ва. – Х., 2001. – С. 3 – 29.

23. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів//Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980.

24. Карпіловська С. Я., Мітельман Р. Й., Синявський В. В., Ткаченко О. М., Федоришин Б. О. Основи професіографії: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1997. – 148 с.

25. Ковалик П. А. Творча спрямованість диригентсько-хорової підготовки студентів НМАУ // Українське музикознавство. – К.: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2000. – Вип. 29. – С. 32 - 38.

26. Ковалик П. А. До проблеми виконавської майстерності хормейстера// Культура і мистецтво у сучасному світі: Наукові нотатки НМАУ імені П. І. Чайковського. – Вип. 3. – К., 2002.

27. Ковалик П. А. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з досвіду Київської хорової школи). – Автореф. дис... канд. мист. – К., 2002.

28. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування. – К.: Музична Україна, 1993.

29. Колесса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності// Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972.

30. Комісаров О. В. Музична педагогіка: галузеві стандарти освіти як складова діяльності НМАУ. – В кн.: Музична освіта в Україні: теорія і практика// Науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. – Вип. 29. – К., 2003.

31. Королюк Н. Корифеї української хорової культури XX ст. – К.: Музична Україна,

1994.

32. Кофман Р. І. Виховання диригента: психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
33. Кречко М. М. Слово про колегу//Музика, 1994, № 5.
34. Кречко М. М. Думкою окрилені літа// Музика, 200, № 6. – С 24-26
35. Лашенко А. П. Хорова культура: аспекти вивчення і розвитку. – К.: Музична Україна, 1989.
36. Лашенко А. П. Хоровий спів – його покликання//Музика, 1998. № 3. – С 18 – 19
37. Лашенко А. П. Музичне виконавство на рубежі століть//Науковий вісник. Вип.. 18. – К., 2001.
38. Макаренко Г. Творчість диригента: естетико–мистецтвознавчі виміри. – К., 2005.
39. Малозьомова О., Гусарчук Т. Покликання: Життя і творча діяльність О. С. Тимошенка. – К.: Музична Україна, 2002.
40. Мархлевський А. Практичні основи роботи в хоровому класі. – К.: Музична Україна, 1986.
41. Москаленко В. Г. До визначення поняття «Музичне мислення»//Українське музикознавство. – Вип. 28. – К.: НМАУ, 1998.
42. Навчальні плани НМАУ ім. П. І. Чайковського. – К., 2006.
43. Організація самостійної роботи студентів в умовах інтенсифікації навчання: Навчальний посібник / А. М. Алексюк, А. А. Аюрзанайн, П. І. Підкасистий, В. А. Козаков та ін. – К., 1993.
44. Остапенко Л. В. Розвиток творчих якостей у студентів-хормейстерів засобами української духовної музики: Автореф. дис... канд. пед. наук. – К., 1999. – 21 с.
45. Остапенко Л. В. Система розвитку творчих якостей особистості // Нова педагогічна думка: Наук.-метод. журнал, 1999. - № 3. – С. 19 – 24.
46. Падалко Л. О. Виховання ансамблю в хорі. – К.: Мистецтво, 1969.
47. Петровський О. Ю. Комплексний підхід з питань диригентсько-хорової підготовки студентів // Дослідження проблем професійної підготовки вчителя музики: Зб. наук. пр. – К., 1981. – 134 с.
48. Пігров К. Керування хором. – К.: Образотворче мистецтво, 1956.
49. Проців Л. Й. Розвиток музично-педагогічної думки в Галичині (кінець XIX – пер. пол. XX ст.): Дис...канд. пед. наук. – К., 1999. – 204 с.
50. Раввінов О. Г. Хорова робота в школі. – К., 1969.
51. Рожок В. І. Стефан Турчак: Диригент, митець, громадянин. – Харків, 1994.
52. Рожок В. І. Сонячний маестро. – К., 2006.
53. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навч. посібник. – К.: Інтерпроф, 2002. – 270 с.
54. Савчук Є. Г. На рівень сучасності // Музика, – 1985, - № 3 - С. 22.
55. Сенченко Л. Формування хорового мислення диригента. – Рівне: РДІК «Ліста», 1998. – 128 с.
56. Серебрі А., Шип В. Хормейстер-педагог // Музика. – 1980. - № 4. – С. 24.
57. Серганюк Ю., Серганюк Л., Їжак В. Методика аналізу хорових творів. - Івано-Франківськ, 1992. – 112 с.
58. Серая Г. А. Професійне становлення студента в процесі музичної інтерпретації: Зб. наук. пр. – Вісник КНУКІМ, Серія „Педагогіка”, Вип.. № 2. – К., 2000. – С. 57 – 68.
59. Смирнова Т. А. Проблеми хорової освіти у вищих навчальних закладах м. Харкова // Педагогіка та психологія: Зб. наук. пр. – Харків: ХДПУ, 2000. – Вип. 16. – С. 54 – 63.
60. Смирнова Т. А. Хорознавство: історія, теорія, методика. – Харків, 2000.
61. Смирнова Т. Диригент хору: індивідуальність, педагог, керівник. – Х., 2003.
62. Станішевський Ю. Оперний театр радянської України. – К., 1988.
63. Степанченко Г. Сорок років у театрі//Музика, 1994, № 5.
64. Тимошенко О. С. Музична освіта України на сучасному етапі // Укр. музикознавство.

– К.: МАУ, 2000. – Вип. 29. – С. 3 - 8.

65. Тимошенко О. С. Хорові диригенти. Нове покоління//Музика. – 2002, № 1-2.

66. Тимошенко О. С., Андрос Н. І., Дженков В. А. Українська хорова література. Навчальний посібник. – К., 1984.

67. Ткаченко Г. Й. З історії становлення кафедри хорового диригування Київської консерваторії // Українське музикознавство: Респ. міжвуз. наук.- мет. зб. – К.: Музична Україна, 1990. – Вип. 25. – С. 16 – 26.

68. Тольба В. С. Проблеми виконавства// Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980.

69. Уманець В. А., П. О. Козицький – учитель музики і співу // Музика, 1973. - № 4. - С. 27 – 28.

70. Уманець В. А. Музично-педагогічна і диригентсько-хорова діяльність М. Леонтовича // Вища і середня освіта. – К.: Вища шк., 1975. – Вип. 8. – С. 100 – 110.

71. Федотов Е. С., К. Г. Стеценко – педагог. – К.: Муз. Україна. – 1977. – 71 с.

72. Федотов Е. С. Педагогічна спадщина композитора К. Г. Стеценка і музично-педагогічні факультети педінститутів // Вища і середня педагогічна освіта. – К.: Вища шк., 1976. – Вип.. 9. – С. 92 – 99.

73. Хлебнікова О. В. Формування досвіду музично-виконавської діяльності у студентів вузів культури: Автореф. дис... канд. пед. наук. – К., 1998. – 24 с.

74. Шип С. В. Музична форма від звуку до стилю: Навч. посібник. – К.: Заповіт, - 176 с.

75. Якуб'як Я. Аналіз музичних творів: Музичні форми. – Ч. 1. – Тернопіль: Знання, 1999.

76. Barlow Wilfred. The Alexander Technique. – New York, Alfred A. Knopf, 1973. – Техніка Олександра. – Навчальний посібник. Пер. з англ. з деякими скороченнями О. В. Комісарова.